

Me&JU

ETT MAGASIN FRÅN JÖNKÖPING UNIVERSITY

NUMMER 4 | 2018

NU ÄR DET JUL IGEN!

...OCH STÄDERNA
BEHÖVER FAKTISKT
LANDSBYGDEN

» TID FÖR FAMILJEN

Hur hanterar familje-
företagarna julen?

Be festive... and planet-friendly

Tips from our researchers
for a sustainable Christmas

NÄR MAMMA BLIR MAMMAPRENÖR

Varför väljer svenska
mammor att starta eget?

Det lackar mot jul...

Så är det den tiden på året igen. Vissa av oss kan knappt bärga sig, några av oss fruktar den och för många av oss är det en tid på året som inte betyder något alls. Men oavsett hur du känner, om du bor i Sverige, så är julen svår att undvika.

Sedan jag flyttade till Sverige har jag lärt mig att pepparkakor, ljusstake, julkorv, julgran och julmust är några av de viktigaste sakerna på min inköpslista inför julen. I det här numret så har vi en intressant artikel från Vertikals.se om varifrån alla dessa julvaror kommer och hur viktig Sveriges landsbygd är i produktionen av dem.

Eftersom julen brukar vara en period av överkonsumtion, bestämde vi oss för att fråga tre forskare från Jönköping University om tips på hur vi njuter av julen på ett mer hållbart och miljövänligt sätt.

Julen är också en tid för familjen och att ge presenter till nära och kära. Vi pratade med forskare från forskningscentret CeFEO, Center for Family Enterprise and Ownership, som gav oss en fascinerande inblick i familjeförhållanden, bra och dåliga, och hur familjeföretaget ofta kan bli den ultimata julgåvan. Vi möter också några "mammaprenörer", som är fokus i ett intressant forskningsprojekt vid Högskolan för lärande och kommunikation.

Det finns många fler pärlor från Jönköping University att upptäcka i det här numret, det sista för året. Trevlig läsning!

Vi i Me & JU-teamet önskar dig en god jul och ett gott nytt år. Vi ses igen 2019, ett speciellt år för Jönköping University som då firar 25 år som stiftelsehögskola.

Katie Dalros-Bingham
Redaktör
katie.bingham@ju.se

9. *Have yourself
a sustainable
Christmas.*

*Mammaprenörerna Mathilda
och Anna startade företag under
sin föräldraledighet.*

18.

JÖNKÖPING UNIVERSITY

Me&JU är Jönköping Universitys magasin som vänder sig till högskolans vänner, samarbetspartners och intressenter. **Me&JU** utkommer fyra gånger per år. Produceras vid Marknadsavdelningen, Jönköping University. **Ansvarig utgivare:** Andreas Friberg, marknadschef, Högskoleservice. **Redaktör:** Katie Dalros-Bingham. **ISSN:** 1104-3687. **Layout:** Sofie Lind. **Tryck:** TMG Tabergs. **Upplaga:** 5 800 ex. **Omslagsfoto:** Patrik Svedberg. **Adress:** Jönköping University, Me & JU, Box 1026, 551 11 Jönköping. **E-post:** press@ju.se **Facebook:** facebook.com/jonkopinguni **Twitter och Instagram** @jonkopinguni **News in English:** ju.se **Klimatekonomisk Posttidning:** miljöanpassad – återvinningsbar – klimatkompenserad.

6. Nu är det jul igen och hög tid att återigen visa att städerna faktiskt också behöver landsbygden.

12. Relationerna är en viktig del av familjeföretagandet – och så här till jul ställs de ofta på sin spets.

VÅR VISION

Vi bygger ett internationellt universitet i Jönköping. Vi attraherar väl kvalificerade, uppfinningsrika och företagsamma människor från hela världen. Vi bidrar till ett hållbart välstånd i regionen där vi verkar, och banar väg för kunskapsbaserad innovation och företagsamhet.

Innehåll

- 4. Notiser** / Nytt forskningssamarbete ska stärka klimatarbetet i Jönköpings län / Inspirerande dag om ingenjörsyrket
- 5. Notiser** / 28 miljoner kronor till Hälsohögskolan i forskningspengar från Forte
- 6. Jul** / Julen är fortfarande från landsbygderna
- 9. Jul** / Have yourself a sustainable Christmas
- 12. Jul** / När familjerelationerna ställs på sin spets
- 14. Jul** / Familjen och julen i olika kulturer
- 14. Öppet hus på Ljusdesignprogrammet**
- 18. Företag** / Ökad jämställdhet ger fler mammaprenörer
- 20. Rekrytering** / Jönköping University i Brasilien
- 22. Alumn** / Kathya Dahlbeck
- 23. Nytt från Jönköpings Studentkår**
- 24. Notiser** / En modern klassiker fyller 50 år! / Rektor Agneta Marell extern medlem i Hankens nya styrelse / Studenter från JU lyser upp Alingsås
- 25. Ny doktorsavhandling:** Delaktighet i vardagen – ungdomar med och utan funktionsnedsättningar berättar
- 26. Namn och nytt**
- 27. Rektor har ordet**
- 28. Aktuellt**
- 29. Gästkrönikör** / Helena Nordström
- 30. Summary in English**

NYTT FORSKNINGSSAMARBETE SKA STÄRKA KLIMATARBETET I JÖNKÖPINGS LÄN

Nu startar ett nytt och unikt fyraårigt forskningssamarbete mellan Jönköping University och Länsstyrelsen i Jönköping som ska undersöka framgångsfaktorerna för samverkansarbete kring regionala klimatutmaningar. Fokus kommer att ligga på kommunikationens roll.

Jönköping University och Länsstyrelsen i Jönköpings län som administrerar Klimatrådet har ingått en samverkan om att gemensamt finansiera en doktorandtjänst i medie- och kommunikationsvetenskap. Syftet med det unika forskningsprojektet blir att undersöka framgångsfaktorerna för samverkansarbete kring regionala klimatutmaningar med fokus på kommunikationens roll.

Idag driver Klimatrådet frågor inom bland annat hållbar mat och matsvinn, Solkraft, mer byggande i trä, Klimatveckan, Klimatpriset samt flera olika projekt inom energilagring och

transportsektorn. Vi vet att kommunikation och effektiv samverkan är avgörande för att öka omställningstakten. Men vilka faktorer gör satsningarna mer respektive mindre lyckade och hur kan kommunikativa insatser förstärka genomslaget ytterligare?

Doktorandtjänsten, som innehas av Otto Hedenmo, är fyraårig och pågår från oktober 2018 till oktober 2022. Huvudhandledare är Peter Berglez, professor i medie- och kommunikationsvetenskap, vid Högskolan för lärande och kommunikation, Jönköping University.

Foto: Patrik Svedberg

HAR DU JOBB FÖR VÅRA STUDENTER?

På Jobbportalen kan du annonsera om jobb, sommarjobb, praktik, examensarbeten, projektarbeten med mera som vänder sig till våra studenter. Jobbportalen är en sida på studenternas egen webb.

Gå till ju.se/samarbeta för att veta mer.

INSPIRERANDE DAG OM INGENJÖRSYRKET FÖR STUDIEVÄGLEDARE

Foto: Anders Arvidsson

I September anordnades en inspirationsdag för studievägledare från högskolan och gymnasiet för att locka framförallt tjejer till ingenjörssyrket, arrangerat av en samverkansgrupp med regionala företag och Tekniska Högskolan, Jönköping University.

Studievägledare fick lyssna till yrkesverksamma kvinnor inom teknikområdet med tekniska utbildning bakom sig.

de regionala företagen inom samverkansgruppen och Tekniska Högskolan, Jönköping University. Denna grupp arbetar aktivt med att sprida information om det moderna ingenjörssyrket och för att öka antalet kvinnor på tekniska utbildningar och i ingenjörssyrket. Detta är viktigt då det inom branschen finns en stor efterfrågan på kvinnliga ingenjörer och en större mångfald av perspektiv, problemlösningar och utvecklingsmöjligheter.

Sofia Kjellström (t.v.) tillsammans med docenterna Ann-Christine Andersson och Kristina Areskoug-Josefsson, som också kommer att delta i projektet.

28 miljoner kronor till Hälsohögskolan i forskningspengar från Forte

Forte har beviljat över 28 miljoner kronor till två olika forskningsprojekt vid Hälsohögskolan. 1,6 miljoner till Ida Karlsson, postdoktor vid Institutet för gerontologi, och över 26 miljoner till Sofia Kjellströms projekt vid Jönköping Academy för att utveckla samskapande av hälsa, vård och omsorg.

TEXT: KARIN KJÄLLBRING | FOTO: PATRIK SVEDBERG

Det ena projektet som i dagarna har fått medel från Forte är "Samskapande av hälsa, vård och omsorg: Att utforska, mäta och förbättra samproduktion på nationell, regional och lokal nivå". Det här projektet finns vid Jönköping Academy på Hälsohögskolan och handlar om så kallad co-production, som på svenska kallas samskapande, samproduktion och co-design. Det är ett sätt att låta medborgare vara med i design, utförande och utvärdering av tjänster inom vård och omsorg. Jönköping

Academys projekt är ett av sju bland hela 117 sökande som har beviljats medel från Forte och det var det enda projektet som bedömdes förena hälso- och sjukvård med socialtjänst.

Detta sexåriga projekt är ett samarbete mellan Jönköping Academy, med Sofia Kjellström, professor i kvalitetsförbättring och ledarskap som projektledare, och Glenn Robert, som är gästprofessor vid Jönköping Academy från King's College London.

– Det som är speciellt roligt med det här projektet är att Region Jönköpings län och Jönköping University har investerat en stor summa pengar för att skapa vårt Center for Co-production. Forskningsmedlen som vi nu har fått stärker upp de tidigare satsningarna och ger Centre for Co-production en skjuts framåt, säger Sofia Kjellström.

De 1,6 miljoner kronorna som Forte har beviljat Ida Karlsson, postdoktor vid

Institutet för gerontologi vid Hälsohögskolan, är för hennes projekt "Ökad förståelse av etiologin mellan Body Mass Index och risk för demens och kognitiv svikt genom longitudinella och genetiska metoder".

Projektet bygger på forskning kring hur Body Mass Index, det som i folkmun kallas för BMI, är relaterat till flera åldersrelaterade sjukdomar, till exempel demens och kognitiv svikt. Ida Karlsson kommer att studera huruvida det är den faktiska nivån av BMI som påverkar risken eller om sambandet också berörs av andra faktorer, så som riskfaktorer som lipider, hjärt- och kärlsjukdomar och diabetes.

– Jag hoppas genom mitt arbete bidra till en bättre förståelse för genom vilka mekanismer BMI påverkar risken för kognitiv svikt och demens och när i livet det går att sätta in förebyggande åtgärder för att de ska kunna ha bästa möjliga effekt, säger Ida Karlsson.

JULEN ÄR FORTFARANDE FRÅN LANDS- BYGDERNA

För några år sedan skrev Lina Bjerke en text för Vertikals.se där hon hävdade att julen är från landsbygden och hon försökte visa det ur ett antal "juliga" perspektiv. Bakgrunden är en återkommande retorik som menar att landsbygden är tärande och städerna är närande. Nu är det jul igen och hög tid att återigen visa att städerna faktiskt också behöver landsbygden.

TEXT: LINA BJERKE | ILLUSTRATIONER: LINA BJERKE

Foto: Patrik Svedberg

Lina Bjerke
Doktor i national-ekonomi vid Jönköping International Business School och del av CEnSE (Centre for Entrepreneurship and Spatial Economics).

Det är omkring 70 procent av Sveriges befolkning som bor i vad som kan kallas en "stadskommun" och mycket julfirande sker såklart där. I förberedelserna åker vi till stormarknaden och handlar julmaten, vi shoppa klapparna i nätbutiker och vi trycker på strömbrytaren till adventsljusstaken. Men det kanske är just lättillgängligheten som gör att vi inte stannar

upp och funderar på saker och tings ursprung. Men nu gör vi det och tittar på några exempel.

ADVENTSSTJÄRNAN

Sverige producerade omkring 152,5 TWh el under 2016. Majoriteten kommer från kärnkraften och det högsta effektuttaget under hela året brukar ske runt lucia och

Foto: iStock

**VERTIKALS.SE
ÄR EN BLOGG SOM
GES UT AV JÖNKÖPING
INTERNATIONAL
BUSINESS SCHOOL.**

det finns ju anledning att tro att dessa myslampor främst tänds i städer. Men det är landsbygden som till stor utsträckning producerar elen.

Landsbygdens dominans beror på platsbundna faktorer så som vatten men det handlar även om att denna typ av produktion kräver stora ytor, vilket är fallet med kärnkraften och även vindkraften. Man producerar på landsbygden och bygger sedan distributionsnät in till staden. Men någon på landsbygden måste finnas där för att sköta produktionen.

JULGRANEN

En viktig del av julen är julgranen. Enligt Sveriges skogsnäring brukar drygt 3 miljoner av Sveriges 4,5 miljoner hushåll köpa julgran. Man får även lägga till det som branschen kallar för pyntegrönt, det vill säga kvistar och grenar till kransar, krukor

med mera. Omkring 2,8 miljoner av julgranarna har ett svenskt ursprung och resterande importerar. Den svenska granproduktionen är relativt småskalig och det finns enbart ett fåtal svenska storodlare.

Omkring 50 procent av odlarna av så kallade "andra fleråriga växter", där julgranar ingår, är lokaliserade i någon landsbygdskommun. Det går inte med exakthet säga hur många av dessa som odlar julgranar men precis som för produktion av el så finns det anledning att tro att även julgransodling sker på landet. I staden finns inte ytan. Bara efterfrågan.

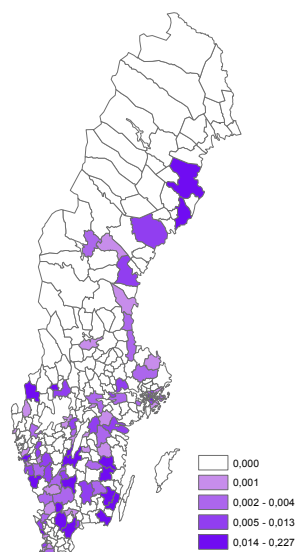
JULMATEN

Om man övergår till vad vi lägger på våra matbord under julhelgen så kommer mycket från landsbygden. Mjölken till gröten, äggen till omeletten och mjölet till lussebullarna. Och för att inte tala om

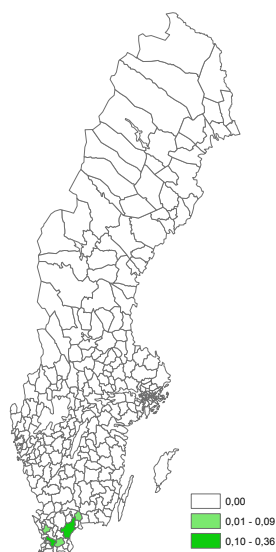
julskinkan. Av de 89 kommuner som producerar slaktsvin, så är 43 stycken landsbygdskommuner vilket är 32 procent av de sysselsatta inom produktionen. Det visar tydligt att en relativt stor andel av våra svenska julskinkor produceras på någon av Sveriges landsbygder.

JULDRICKAN

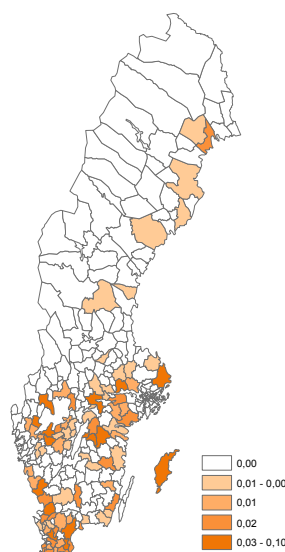
Till maten krävs drycker, med eller utan alkohol. Den senaste tidens snabba utveckling av mikrobryggerier får till följd att många kommuner har denna typ av produktion och många av dessa har växt fram nära de större marknaderna. Men det har även skapat möjligheter för landsbygdskommuner och många kommuner utanför de tre storstadsområden har numera produktion av glögg, öl, svagdricka och läsk. Hällefors och Sollefteå är sådana exempel.

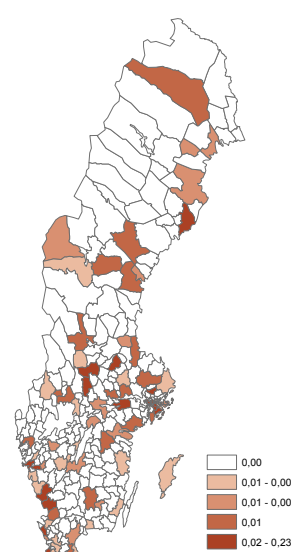
JULGRANSBELYSNING – Andel sysselsatta i produktionen 2015

JULGRAN – Andel sysselsatta i produktionen 2015

JULSKINKA – Andel sysselsatta i produktionen 2015

JULDRYCK – Andel sysselsatta i produktionen 2015

PEPPARKAKORNA

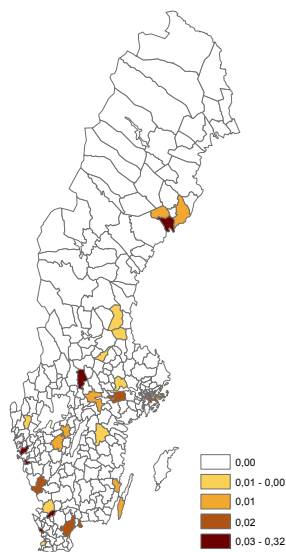
Juletid är en tid för sötsaker och kanske ligger pepparkakan i topp (i hård konkurrens med lussebulle). Vi är även en god exportör av denna juliga kaka. Om vi tittar på produktionen av kex och konserverade bakverk, där pepparkakan ingår, så levererar landsbygden en betydande mängd. Mer än 30 procent av de som är sysselsatta inom denna typ av produktion jobbar i en landsbygdskommun.

Örkelljunga, Nordmaling och Hällefors är exempel på landsbygdskommuner som hamnar i toppstriden med många sysselsatta inom detta.

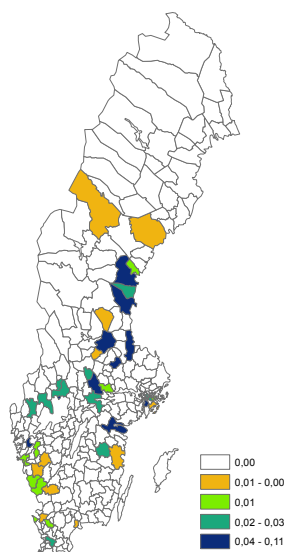
PRESENTPAPPER OCH PRESENTSNÖREN

En viktig del av julen är att ge gåvor och vi gillar att smycka dem med vackert papper och glittrigt snöre. I de fall då inslagnings-

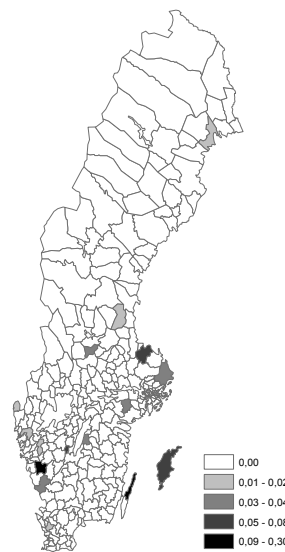
attributen är inhandlade i Sverige kan det mycket väl vara producerat i någon av våra landsbygdskommuner. Mer än en tredjedel av alla sysselsatta inom presentpappersproduktion finns anställda i en av Sveriges landsbygdskommuner. Många landsbygdskommuner hamnar på topplistan av arbetsgivare. Vad det gäller presentsnörena så är mer än 80 procent av de sysselsatta inom produktionen anställda i en landsbygdskommun.

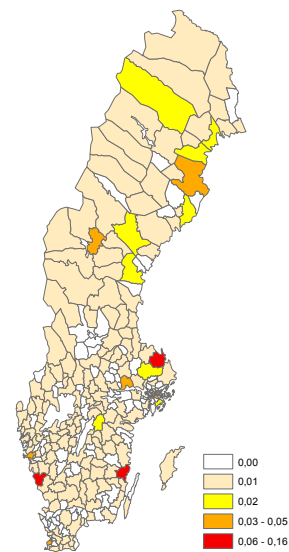
PEPPARKAKOR – Andel sysselsatta i produktionen 2015

PRESENTPAPPER – Andel sysselsatta i produktionen 2015

PRESENTSNÖREN – Andel sysselsatta i produktionen 2015

ELEKTRICITET – Andel sysselsatta i produktionen 2015

HAVE YOURSELF A SUSTAINABLE CHRISTMAS

As the holiday season approaches, many of us, even the more sustainable-minded, tend to get caught up in a frenzy of consumption. Food, drink, gifts and decorations – all this makes up our picture of a perfect Christmas. How can we celebrate without punishing our planet? We asked three researchers at Jönköping University to give us some tips for a merry and sustainable Christmas.

TEXT: KATIE DALROS-BINGHAM AND ADELE BERNDT | FOTO: DANIEL EKMAN

LET THERE BE LIGHT?

Johan Röklander
Laboratory Technician
Lighting Design Research,
School of Engineering.

“ Nasa satellite imagery has shown how patterns in night-time light intensity change during major holiday seasons. Parts of the Earth are up to 50 percent brighter during these weeks.

Here in Sweden, we love to light up our winter nights, and who can blame us? Candles, candelabras and advent stars make us happy, and if we are happy, we are healthier and more productive. But we use up a huge amount of energy doing this and it's time we lit up our winters in a more responsible way.

TURN OFF BEFORE YOU TURN ON

Before you light up, think about the effect you want, what surface do you want to illuminate? We often waste a lot of reflected light into the atmosphere for no reason. Sometimes the smallest of Christmas lights can have a big effect if you turn off or dim down the surrounding lights. We are quite good at this in our homes, but in urban society we need to think about this more – for example, dimming street lights when other Christmas lights are up in the city would be a good start.

BUY LESS AND BUY BETTER

Most Christmas lights are powered by tiny LED lamps. These can cut energy consumption by over 80% when compared to conventional light bulbs and can last up to 25% longer. However, LED lamps are complicated to manufacture and use up precious mineral resources from the earth, usually mined from parts of Asia and Africa. It's important for consumers to start asking companies if their LED lamps are sourced and recycled responsibly. We also need to buy less and buy better. Don't buy the cheapest lights, make sure they are good quality so that you can re-use them year after year. ”

FOOD FOR THOUGHT

“ Swedish julbord (Christmas table) is a lavish spread that has evolved from a variety of traditions and typically features dishes that are incredibly energy-dense and not always sustainably sourced. No one is suggesting that we give up our julsinka (Christmas ham) or cured salmon but eating less and eating organic would help the planet a lot.

Mikael Gustafsson
Assistant Professor of Earth
Sciences, School of Education
and Communication

LESS MEAT MORE VEG

Meat will always be less sustainable than plant-based food. Animals need to consume a lot of vegetation in order to build up muscle. Transportation of meat also impacts the environment, not just in the fuel that is consumed, but also the energy used for refrigeration of meat products. There are three ways you can eat meat more sustainably – eat less, eat organic and eat local. It's against the law in Sweden to use antibiotics in meat production, other than for medical purposes, so eating locally means you don't contribute to the overuse and acquired resistance of antibiotics. Organic meat is more expensive, but why not buy less and supplement with vegetarian alternatives, for example Swedish-grown beans that are nitrogen-fixing and protein rich.

PICK THE RIGHT FISH

Fish is a staple dish of a Swedish julbord, but the kind of fish you eat can make a difference to the environment. The traditional herring is a better choice than salmon as it is found in large numbers and so can be fished sustainably. It is also further down the food chain and feeds on plankton, so less likely to be contaminated with pollutants that can build up in larger organisms that are eaten by the bigger fish such as salmon. Farmed salmon should definitely be avoided as it is fed with large quantities of small fish taken from the sea, which can disrupt the natural ecosystem. ”

CONSCIOUS CONSUMERISM

“ Christmas gifts – our children ask for them, our family expects them, and we spend hours online or pounding the streets searching for the them. We believe that Christmas is not complete without gifts, all beautifully wrapped under the tree. The pictures and music of Christmas and traditions reinforce these perceptions. It takes time, effort and money - sometimes more money than is prudent, but we do it anyway.

Gift-giving is a complicated process. There is a perceived obligation to give gifts, which results in a desperate search for anything. The outcome is that we buy items that are often not needed, wanted or used, so we have more stuff. It's not about having a boring Christmas without gifts, it's about finding strategies that can help us make Christmas more sustainable.

BUY LESS AND BUYING CONSCIOUSLY

Buy less and buy consciously. Sheth et al.,

(2011) suggest that we need to think and consider our purchases more actively and with more thought. Buy alternative gifts such as donations to charity (though this may not be popular with children), which will provide benefits to a wider group of people and not fill up our cupboards.

REPLENISH AND RECYCLE

One alternative is to adopt a “One in, one out” strategy. This means for every new item purchased, one item is disposed of - donated to Human Bridge, for example. Every year, millions of rolls of wrapping paper are used to wrap gifts at a huge environmental cost as they are not easy to recycle, so try out some sustainable wrapping using recycled material. ”

Sheth, J. N., Sethia, N. K., & Srinivas, S. (2011). Mindful consumption: a customer-centric approach to sustainability. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 39(1), 21-39.

Foto: Patrik Svedberg

Adele Berndt
Associate Professor of
Business Administration,
Jönköping International
Business School

SUSTAINABLE CHRISTMAS TOP TIPS

- ▲ Dim or turn off surrounding lights when decorating with Christmas lights
- ▲ Buy good quality LED lights
- ▲ Eat more plant-based food
- ▲ Buy locally produced meat
- ▲ Avoid farmed salmon
- ▲ Adopt a 'one out, one in' strategy for children's gifts
- ▲ Wrap gifts with recycled material

Remember – buy less and buy responsibly!

NÄR FAMILJERELATIONERNA STÄLLS PÅ SIN SPETS

Relationerna är en viktig del av familjeföretagandet – och så här till jul ställs de ofta på sin spets. Julen är högtiden då generationsskiften genomförs och konflikter kommer upp till ytan, men också en tid att glädjas över gemensamma framgångar.

TEXT: AMELIE BERGMAN | FOTO: ANNA HÄLLAMS | ILLUSTRATION: SOFIE LIND

CeFEO, Centre for Family Enterprise and Ownership, vid Jönköping International Business School är ett av världens ledande forskningscentra inom familjeföretagande. Som sådant har man också utmärkt sig

genom sin forskning kring familjeföretagandets mjuka värden – till exempel hur relationerna påverkar familjeföretagens verksamhet. Relationer är alltid viktiga i ett företag, men i familjeföretaget som kan

omfatta komplexa relationer i form av äktenskap och ägande över flera generationer, blir de extra betydelsefulla, konstaterar professor Mattias Nordqvist, som leder arbetet vid CeFEO.

– Vi bedriver en bred forskning inom de här områdena: generationsskiftesproblematik, syskonrelationers betydelse för ledarskap och utmaningar vid rekrytering av extern vd är några exempel.

FÅ HAR ÄKTENSKAPSFÖRORD

Kajsa Haag, lektor i företagsekonomi, och Hanna Almlöf, lektor i affärsrätt, har forskat i hur familjeföretaget påverkas när ägarna genomgår en skilsmässa.

– Våra litteraturstudier visar att det är en mycket låg andel av de svenska familjeföretagarna som har skyddat sig genom ett äktenskapsförord. Det är en bild som bekräftas av bodelningsförrättare. Äktenskapsförord är en väldigt känslig fråga som man ofta sopar under mattan – om inte den äldre generationen kräver det, konstaterar Kajsa Haag.

Kajsa Haag och Hanna Almlöf har också intervjuat familjeföretagare som har genomgått en skilsmässa. Intervjuerna visar att skilsmässan kan få stora konsekvenser för företaget. En familjeföretagare som tvingas lösa ut sin partner i en skilsmässa kan till exempel få kraftigt försvagad privatekonomi. Det innebär kanske att hen måste ta ut större utdelning eller lön ur företaget, vilket hämmar företagets tillväxt och investeringsförmåga. En skilsmässa i familjeföretaget påverkar inte bara familjen utan kan också skapa oro bland anställda, kunder och leverantörer.

KOLLA KONSEKVENSERNA

Familjeföretagare är som folk är mest – alla reagerar olika på en skilsmässa.

– Vi har intervjuat företagare som har mått så dåligt att den dagliga och strategiska driften av företaget har påverkats negativt. Men också familjeföretagare som har drivits av revanschlusta och lyft verksamheten till nya nivåer. Vår uppfattning är ändå att skilsmässor i svenska familjeföretag, även om de drar ut på tiden, ändå slutar med att man hittar en lösning. Särskilt om det finns barn med i bilden.

Kajsa Haag betonar att hon som forskare

inte är rådgivare. Men rent allmänt gör familjeföretagaren klokt i att se över konsekvenserna av skilsmässor och dödsfall i familjen. Därefter bör man ta juridisk hjälp för att skriva de avtal som krävs.

” Familjeföretaget berörs av både affärsjuridik och familjejuridik. Problematiken är att vi har ett system där juristerna ofta är specialiserade inom endera området.

– Familjeföretaget berörs av både affärsjuridik och familjejuridik. Problematiken är att vi har ett system där juristerna ofta är specialiserade inom endera området. Som familjeföretagare behöver man alltså rådgivare från båda disciplinerna – rådgivare som helst ska vara duktiga på att kommunicera med varandra.

ETT FÖRETAG I JULKLAPP

Kanske är det lugnast att inte blanda in den ingifta parten i företaget? Inte nödvändigtvis, säger Kajsa Haag.

– Det är viktigt att betona att vi också får höra många solskenshistorier. Det finns en stolthet över det gemensamma företaget och en glädje över de framgångar som man uppnår genom att arbeta tillsammans. När samtalet vid julbordet börjar handla om företaget är det kanske inte så roligt för de ingifta parterna att känna sig exkluderade.

För den som undrar vad familjeföretagaren lägger under granen till sina nära och kära så har forskarna på CeFEO givetvis svaret. Det är faktiskt ganska vanligt att man ger bort företaget till barnen i julklapp, berättar Mattias Nordqvist.

– Ofta väljer man att göra generationsskiftet och föra över aktierna på barnen vid jul. Det har naturligtvis att göra med att årsskiftet ligger så nära – men för många familjeföretagare blir det en symbolisk gest.

FAMILJEN OCH JULEN I OLIKA KULTURER

Jönköping University är en plats där många kulturer och religioner möts. Me&JU har träffat medarbetarna Jiyoung Kim från Sydkorea och Enrique Sandino Vargas från Colombia för att få veta mer om hur man ser på familjen och julen i deras hemländer.

TEXT: KARIN KJÄLLBRING | FOTO: REBECCA NYGREN

Jiyoung Kim och Enrique Sandino

Vargas är båda två doktorander vid Jönköping International Business School, knutna till forskningscentrat CeFEO - Centre for Family Enterprise and Ownership. Enrique har bott i Sverige i två år, medan Jiyoung bara har varit här i några månader. Deras erfarenheter av Sverige och den svenska kulturen är därför lite olika, men något som de har gemensamt är att de har en annan syn på familjen som begrepp än den traditionellt svenska.

– När svenskar pratar om sin familj, så menar de sin partner och sina barn, säger Enrique Sandino Vargas. I Colombia ser vi på familjen i ett större perspektiv och den består av många fler personer. Vi inkluderar hela släkten i begreppet familj; mor- och farföräldrar, kusiner, mostrar, farbröder, syslingar... Vi brukar inte bry oss så mycket om själva släktbanden i sig, utan ofta kallar vi alla jämnåriga släktingar för "kusiner".

SYDKOREANSKA FÖRÄLDRAR VÄLDIGT STÖTTANDE

Även i den sydkoreanska kulturen ser man på familjen på ett annat sätt än i Sverige.

– Familjen har en väldigt speciell betydelse, berättar Jiyoung Kim. Föräldrar och

barn står varandra nära och är beroende av varandra. Sydkoreanska föräldrar investerar väldigt mycket i sina barn, inte minst när det gäller utbildning. De kan satsa en fjärdedel eller till och med en tredjedel av sin hushållsinkomst på sina barns utbildning, i stället för att spara till något annat.

” När svenskar pratar om sin familj, så menar de sin partner och sina barn. I Colombia ser vi på familjen i ett större perspektiv och den består av många fler personer.

– Föräldrar i Sydkorea är väldigt stöttande för att deras barn inte ska hamna i utanförskap, fortsätter Jiyoung Kim. Ofta bor unga vuxna dessutom hemma ända upp till 30-årsåldern för att de ska kunna spara pengar till kommande äktenskap. Den traditionen håller nu dock på att luckras upp.

– Men det är inte bara barnen som får stort stöd från sina föräldrar, fortsätter Jiyoung Kim. Sett från andra hållet så tar vi i Sydkorea även väl hand om våra föräldrar, inte minst när de blir äldre.

FAMILJEN EXTRA VIKTIG INOM ENRIQUE SANDINO VARGAS FORSKNINGSMRÅDE

I sin forskning, som handlar om familjeföretagande och entreprenörskap inom jordbruksnäringen i hans hemland, ser Enrique Sandino Vargas att familjerelationerna betyder oerhört mycket.

– I den här branschen är det väldigt traditionellt att familjen sköter företaget, säger han. Familjen är en kritisk punkt eftersom företagets överlevnad förutsätter att familjen vill fortsätta jobba tillsammans. Därför är det extra viktigt för bönder att hålla samman familjen. En bra relation till släktingarna är A och O eftersom de ska arbeta tillsammans, både nu och i framtiden.

– Barnen och ungdomarna blir därför också viktiga. De behöver ofta hjälpa till på gården med de sysslor de klarar av och det är viktigt att lära upp dem och få dem att tycka om lantbruksarbetet eftersom de är företagets framtid.

Doktoranderna Jiyoung Kim från Sydkorea och Enrique Sandino Vargas från Colombia.

OLIKA JULTRADITIONER I OLIKA KULTURER

I Sydkorea är det två stora religioner som är de dominerande; buddismen och kristendomen, och där främst katolicismen.

– Mina föräldrar tillhör buddismen, men jag är inte religiös, säger Jiyoung Kim. Unga människor i Sydkorea idag är över lag inte särskilt intresserade av religion, även om de skulle vara uppvuxna i religiösa hem.

Julen betyder därför inte särskilt mycket för henne:

– Men jag vet ju givetvis att det är en stor dag för kristna och till viss del firar vi även jul i mitt hemland, säger hon. De som

är kristna firar naturligtvis mer och en del besöker kyrkan. Vi andra njuter av stämningen och känslan av lite extra ledighet i slutet av året.

Enrique Sandino Vargas är katolik, vilket de flesta är i Colombia. Många colombianer är religiösa och där är julen en väldigt viktig högtid.

– Hela den stora familjen bjuds in till gemensamt julfirande och många reser långt för att träffas, berättar han. Vi måste samlas för att fira julen – om vi i familjen inte träffas blir det liksom inget firande. Det är inte minst viktigt att hålla på våra religiösa traditioner för barnens skull.

– Det är stora skillnader på julen i Colombia och i Sverige, säger Enrique Sandino Vargas. Julen betyder mycket för människor i Colombia, den stärker och håller samman familjen och kanske är den extra viktigt för just bönder. I Sverige uppfattar jag att julen mer är en middag, medan vi i mitt hemland träffas och firar under en längre period. Där ses vi till exempel varje kväll under nio dagar innan jul och ber och sjunger och för varje kväll flyttas de tre vise männen allt närmare stallet i hemmets julkrubba.

ÖPPET HUS

Den 19 november förvandlades Jönköping University till ett ljusst sagoland tack vare studenterna på Ljusdesignprogrammet. Som en del av sin Öppet Husdag höll programmet tävlingen "Ready, Steady, Light" där studenterna tävlade om att på bästa sätt lyfta olika exteriöra miljöer på campusområdet. Allmänheten bjöds in att rösta på sin favoritinstallation och till belysningslabbet, där de fick möjlighet att testa att styra belysningen med hjälp av den senaste tekniken. Personal och branschfolk var på plats för att svara på frågor om ljus och belysning. Kvällen avslutades med en prisutdelning där vinnaren i tävlingen om bästa installation presenterades.

Foto: Daniel Ekman

Ett ljus riktades genom en papperskorg för att skapa skuggmönster.

Juryns favoritinstallation i ett annars mörkt hörn av campus.

Vinnaren av Folkets röst skapade med ljuset en vy av ett hus i en solnedgång på gångvägen och entrén till Högskolan för lärande och kommunikation.

En motorcykel fick en neonröd kostym under bron nära Campus Arena.

Ökad jämställdhet ger fler

MAMMA- PRENÖRER

Svenska mammor startar eget eftersom deras partners tar föräldraledigt. Det visar nya resultat från ett forskningsprojekt vid Jönköping University. "En jämställd föräldraförsäkring med ett visst mått av kvotering har en positiv effekt på företagandet i Sverige", konstaterar professor Helene Ahl.

TEXT: AMELIE BERGMAN | FOTO: OSMAN TAHIR OCH ALEXANDER GRAHN

” Intervjuerna visar tydligt att föräldraledigheten under det första året har gett mammorna utrymme för reflektion. De har hunnit fundera över om de är nöjda med sin anställning och fått tid att utveckla nya perspektiv och idéer.

I de anglosaxiska länderna är det ett etablerat fenomen: The Mumpreneurs. Kvinnor som startar eget när barnen är små för att kunna kombinera barnomsorg med arbete. Ofta i en bransch som är relaterad till deras föräldraskap – till exempel babymat eller babykläder. En av orsakerna är att föräldraledigheten bara gäller under en kort tid och att subventionerad förskola inte erbjuds på samma sätt som här i Sverige.

– Det finns en hel del internationell forskning kring mammaprenörer, men ingen har undersökt den svenska kontexten. Varför väljer våra mammor, som har helt andra förmåner i den svenska föräldra-

försäkringen, att starta eget? Och vad gör de?, undrar Helene Ahl som är professor i företagsekonomi vid Högskolan för lärande och kommunikation.

Det här är frågor som ska besvaras av projektet som drivs i samverkan mellan forskargrupperna Livslångt lärande/EMBLA vid Högskolan för lärande och kommunikation och Centre for Family Enterprise and Ownership, CeFEO, vid Jönköping International Business School. Helene Ahl leder projektet tillsammans med Magdalena Markowska och Lucia Naldi som är universitetslektor respektive professor i företagsekonomi vid Jönköping International Business School.

Mathilda Nord och Anna Andersson driver designstudio Stålverket.

VÅXANDE TREND

Mammaprenörer är en växande trend i Sverige – trots att det hos oss är lättare att kombinera föräldraskapet med förvärvsarbete än med egenföretagande, säger Lucia Naldi:

– Vi har gjort en kvantitativ studie med material från SCB, som omfattar alla svenska kvinnor som har fått barn under perioden 2001–2014. Som mammaprenör har vi definierat kvinnor som har startat företag under tiden som hon har barn i åldrarna 0–8 år. Den övre gränsen har bestämts av hur lång tid rätten till ledighet sträcker sig i föräldraförsäkringen.

Syftet har varit att ta reda på vad som driver de svenska mammaprenörerna. Är det svårigheten att få en anställning? Eller är det så att deras partners går in och tar föräldraledigheten?

JÄMSTÄLLDA FÖRHÅLANDEN

De preliminära resultaten är en politisk kioskvältare.

– De visar att mammor som inte har en fast anställning är mer benägna att starta eget. Mammor med invandrarbakgrund, som kan sakna den språkliga kompetensen

Vägghängd klädhängare i Stålverkets design.

” Den stora fördelen med entreprenörskapet har varit att jag hela tiden själv har kunnat skapa och omskapa förutsättningarna i mitt företagande på ett sätt som passar min livssituation.

och det sociala nätverket för att få en bra anställning, är också mer benägna att starta eget än mammor som inte har invandrarbakgrund. Men den viktigaste förklaringen är att mammaprenörerna har en partner som tar föräldraledigheten”, säger Lucia Naldi.

Forskarnas slutsats är att svenska kvinnor lever i förhållanden som är så pass jämställda att deras partners kan tänka sig att gå in och ta föräldraledigheten medan kvinnorna ägnar sig åt sitt företagande.

– Ska man vara lite politisk så skulle man kunna säga att de 90 dagarna i föräldraförsäkringen som numera är vikta åt vardera partnern har bidragit till att ändra på informella strukturer och banat vägen för kvinnors entreprenörskap, poängterar Helene Ahl.

TID FÖR REFLEKTION

Magdalena Markowska ansvarar för den kvalitativa studien som omfattar 15 svenska mammaprenörer.

– Intervjuerna visar tydligt att föräldraledigheten under det första året har gett mammorna utrymme för reflektion. De har hunnit fundera över om de är nöjda med sin anställning och fått tid att utveckla nya perspektiv och idéer. Och det har lett fram till företagandet, förklarar Magdalena Markowska.

De 15 företagarna som följs i forskningsprojektet är verksamma i många olika branscher och följer därmed heller inte de anglosaxiska mönstren.

– Våra mammaprenörer jobbar bland

annat med livsmedel, hud och hårvård, textil och möbler, som jurister och konsulter. Nästa steg blir en kvantitativ studie där vi kommer att undersöka vad mammaprenörerna jobbar med i ett nationellt perspektiv.

DESIGNSTUDIO PÅ SCIENCE PARK

En av de mammaprenörer som ingår i studien är Mathilda Nord, som driver designstudio Stålverket tillsammans med kollegan Anna Andersson.

– Jag började designa möbler, olika bord på stålunderreden med marmorskiva, vid sidan av mitt ordinarie jobb. Men så lärde jag känna Anna som hade jobbat på Nordiska Galleriet och som är en duktig formgivare. Vi insåg snabbt att vi ville jobba tillsammans i det som nu är Stålverket, berättar Mathilda.

Samtidigt som kompanjonerna fann varandra blev Mathilda gravid.

– Jag hade redan från början bilden framför mig hur jag skulle kunna kombinera

föräldraskapet med företagande. Och så blev det. Vi ställde ut våra möbler på Formex Young Designers och fick fyra återförsäljare direkt.

Mathilda fick sitt första barn 2015, det andra 2017, och hon har hela tiden kombinerat företagandet med föräldraledigheten.

– Jag har en partner som har stöttat mig, Han är också egenföretagare och även om han också har mycket att göra så är vi båda flexibla och har kunnat hjälpas åt.

I dag är Stålverket en renodlad designstudio som skapar möbler på uppdrag av producenter och Mathilda och Anna driver företaget från Science Park i Jönköping.

– Den stora fördelen med entreprenörskapet har varit att jag hela tiden själv har kunnat skapa och omskapa förutsättningarna i mitt företagande på ett sätt som passar min livssituation. Jag har till exempel kunnat anpassa försäljningen, i perioder när jag har behövt vara hemma mycket har jag sålt via Blocket istället för att besöka kund.

Projektet om mammaprenörer drivs av Lucia Naldi, Helene Ahl och Magdalena Markowska.

JÖNKÖPING UNIVERSITY I BRASILIEN

Jovane Medina Azevedos intresse för Sverige väcktes 2008 då han var koordinator i ett studentutbytesprojekt mellan Brasilien och Sverige. I dag är han huvudkontakt för många av Jönköping Universitys samarbeten och marknadsföringsinsatser i Brasilien.

TEXT: MARIE EINEMO | FOTO: PRIVAT

Samarbetet med Jönköping University startade när Jovane Medina Azevedo inledde två internationaliseringsprojekt mellan sitt universitet Universidade do Estado de Santa Catarina (UDESC) och Tekniska Högskolan. Projekten hade fokus på utbyte mellan studenter, lärare och forskare.

CAMPUS BRASILIEN

Det blev också starten på det som skulle bli Campus Brasilien – ett av Tekniska Högskolans internationella campus som ska pats för genomförande av utbildning och forskning i en internationell miljö.

– Syftet är att möjliggöra för studenter att göra företagspraktik eller examensarbete utomlands, oftast i kombination med akademiska studier, berättar Jovane Medina Azevedo.

Genom sitt Campus Brasilien samarbetar Tekniska Högskolan med universitet placerade i São Paulo, Curitiba och Florianopolis, samt med Handelskammaren i São Paulo. Studenter vid Tekniska Högskolan erbjuds att göra företagspraktik eller examensarbete vid svenska företag som Scania, ABB och Semcon samt brasilianska företag.

– I Florianopolis har vi ett samarbete med det brasilianska företaget Intelbras som utvecklar och tillverkar varor inom säkerhets-, telekom- och nätverksindustrin. 2018 hade sex studenter företagspraktik på företaget och där arbetar man nu redan med att implementera några av de förbättringar studenterna föreslagit.

REKRYTERING AV BRASILIANSKA STUDENTER

Förutom att vara Jönköping Universitys kontakt för Campus Brasilien arbetar Jovane Medina Azevedo även med marknadsföring och studentrekrytering i Brasilien för högskolans räkning.

– Under de två år vårt samarbete pågått har vi mött en hel del utmaningar. Till exempel är det vissa kulturella skillnader i våra verksamheter och sättet att leda dem.

Studenter från Tekniska Högskolans Logistik och Ledning-programmet och Sustainable Supply Chain Management-programmet på plats hos den brasilianska elektroniska tillverkaren Intelbras.

Det finns också det en viss förvirring hos målgruppen kring Sverige och dess potential – ”vad är Sverige och vad är Schweiz?”

Som en del av strategin att få brasilianska studenter att söka sig till Jönköping University arrangerar han olika evenemang, som till exempel seminarier, via webben och på olika platser runt om i Brasilien. Fokus brukar ligga på frågorna: Varför studera i Sverige? Varför studera på Jönköping University?

– Jönköping Universitys internationella profil och att man visar på möjligheten till en global karriär, tillsammans med att till exempel erbjuda boende och roliga evenemang för att välkomna nya studenter, gör det möjligt för oss att utveckla ett stark marknadsförings- och rekryteringsstrategi, avslutar Jovane Medina Azevedo.

Kathya Dahlbeck

Visuella effekter-programmet ledde Kathya till ett prisbelönt företag

En dag i Stockholm, ibland på hemliga inspelningsplatser och numera sällan i hemlandet Paraguay. Kathya Dahlbeck är en alumna från Visuella effekter-programmet vid Tekniska Högskolan och Campusi12. Idag arbetar hon som frilansande VFX-compositor på företaget Important Looking Pirates som har sitt kontor i Gamla Stan.

TEXT: FREDRIKA FRÖJD | FOTO: SIGRI DE VRIES

➔ **Innan hon påbörjade sin utbildning vid Campusi12** visste hon inte speciellt mycket om den delen av filmbranschen som sysslar med visuella effekter, men hon beskriver sin utbildningstid som väldigt givande.

– Från första dagen jag anlände till skolan kände jag mig välkommen. De började från grunden och lärde oss generell information om branschen. Det bästa med utbildningen där var att man aldrig kände sig långt ifrån arbetslivet. De program vi fick använda i skolan är samma program som används ”ute på fältet”, berättar Kathya.

Modig är ett ord som passar bra in på den resa Kathya har gjort de senaste åren. Hon läste på mycket om skolan men flyttade på vinst och förlust ifrån Asunción i Paraguay, hela vägen till Sverige och sedan Eksjö.

Namn: Kathya Dahlbeck
Kommer från: Paraguay
Gör nu: Frilansande VFX-compositor på företaget Important Looking Pirates
Framtidsdröm: Att få se sitt namn på bioduken och att skapa en säker plats för gatuhundar och katter i Paraguay.

– Högskolan erbjuder fantastiska nätverksmöjligheter och projekten vi arbetar med där görs utefter verklighetens behov. Vi lärde oss också att jobba i grupper eller team och jag har redan jobbat ihop med tidigare klasskamrater efter examen, säger Kathya.

– **Högskolan erbjuder fantastiska nätverksmöjligheter** och projekten de arbetar med där görs utefter verklighetens behov.

Hennes jobb som VFX-compositor innebär att hon arbetar i slutet av det som på fackspråk kallas för VFX-pipeline, vilket kan liknas vid slutskedet av en lång produktionskedja och det är få dagar som är den andra lik.

– Jag jobbar med en av de sista delarna i VFX-pipelinan och mitt jobb handlar om att föra samman alla komponenter, till exempel 3D-arbetet och de många sekvenserna för att få hela scenen att se verklig ut. Ibland handlar det om att man har filmat någonting framför en Green Screen och då är vårt jobb att byta ut den gröna bakgrunden mot ett coolt landskap eller att lägga till en rymdfarkost, berättar Kathya.

Important Looking Pirates, företaget som Kathya arbetar för, är prisbelönt på fler än ett sätt. Dels hade de varit med i produktionen av inte bara ett utan två tv-avsnitt som var nominerade i Visuella effekter-kategorin på årets upplaga av tv-priset Emmy Awards. Galan brukar kallas för tv-branschens motsvarighet till Oscarsgalan. Men de var också i topp tre när Sveriges snyggaste kontor utsågs år 2017.

NYTT FRÅN STUDENTKÅREN

Text: Emma Björkdahl | Foto: JSU Studio

JSU COLOR RUN

Lördagen den 22 september arrangerades JSU Color Run – färgfesten som varje år samlar hundratals studenter och övriga till att springa, gå eller dansa runt Munksjön i ett moln av färg – för femte året i rad. Alla pengar som evenemanget drar in går oavkortat till Cancerfonden.

Detta år var det hundratals deltagare som, trots det lite otursamma vädret med regn och blåst, slöt upp i Hälsoparken för en färgfest som inte liknar något annat. Evenemanget inleddes med en peppande uppvärmning och därefter gick startskottet i form av en rejäl färgexplosion med både pulverfärg och bengaler för den 5 km långa bana som sträckte sig runt Munksjön. Det blev ett minst sagt lyckat, färgglatt och annorlunda träningsevent. Är du nyfiken på hur det såg ut, missa då inte våra bilder och After Movie, som du hittar i Studentkårens och JSU Studios kanaler. Hoppas vi ses i färgmolnet nästa år!

Festive Friday

I mitten av september arrangerades dunderminglet Festive Friday på Jönköpings Studentkår. Denna gång med besöksrekord, mer än 500 gäster, en kö som sträckte sig långt ut på campus och ett loungeområde med Studentkårens partners som körde kul tävlingar med alla studenter.

Evenemanget gick av stapeln första gången under våren 2017 och har växt rejält sedan dess. Under två timmar är studenterna bjudna till Studentkårens kontor för mingel, tävlingar, Meet and Greet med Studentkåren och Studentkårens partners, give aways, träffa nya bekanskap och mycket mer. Studenterna bjuds både på fika, kul priser, tävlingar och goodiebags. Evenemanget blev minst sagt lyckat och Studentkåren är redan i färd med att planera nästa upplaga av Festive Friday.

JSU STUDIO

> Under våren 2018 startades JSU Studio. En reklambyrå kopplad till Jönköpings Studentkår som specialiserar sig på film, foto och grafisk design.

Reklambyrån har växt sedan start och rekryterade ännu fler stjärnor under hösten 2018. Teamet består nu av 24 grymma studenter som jobbar med flertalet projekt. Ett av deras senaste är Kick Off After Movie. Under tio dagar filmade de Kick Off 2018 och Kick Off Festival. Därefter påbörjade de ett enormt stort arbete med att redigera allt material. Första oktober hade filmen premiär för en nästan fullsatt JU-aula. Är du nyfiken på resultatet hittar du filmen i bl.a. Studios kanaler, där den nådde ut till tiotusentals studenter och icke-studenter på bara några timmar.

Foto: Rebecca Nygren

EN MODERN KLASSIKER FYLLER 50 ÅR!

Onsdagen den 24 och torsdagen den 25 oktober var det mingel, underhållning och fest i Hälsohögskolans hus, som firade sina 50 år tillsammans med anställda samt samarbetspartners och tidigare kollegor.

På onsdagskvällen startades firandet upp med middag och fest i Campus Arena. Under torsdagen var det mingel och underhållning i Hälsohögskolans entré för speciellt inbjudna gäster såsom samarbetspartners och tidigare kollegor samt personal i Hälsohögskolans entré. Därefter gav Pelle Sandstrak, föreläsare, författare och tidigare ståuppare en mycket underhållande och rolig föreläsning i Kurt Johansson-aulan.

◀ Minglet för medarbetaren, samarbetspartners och tidigare kollegor ägde rum i Hälsohögskolans entré.

Rektor Agneta Marell extern medlem i Hankens nya styrelse

Den 25 oktober utsågs ny styrelse för Hanken Svenska handelshögskolan i Finland. Agneta Marell valdes då som ny extern medlem i styrelsen.

➔ Styrelsen är Hankens högsta beslutande organ och består av tio medlemmar: fem interna, fyra externa samt en studentrepresentant. De interna medlemmarna nomineras och väljs av högskolans personal. De externa medlemmarna, varav Agneta Marell är en, väljs av universitetskollegiet på förslag av ett valutskott. Studentkåren vid Hanken väljer sin representant till styrelsen.

Foto: Hanken

Foto: Patrik Gunnar Heilm

Telegrafhuset i Alingsås är bara en av de platser som valts för en fantastisk ljusinstallation. Detta gjordes av studenter som arbetade med den professionella ljusdesignern Nikoletta Theodoridi.

Studenter från JU lyser upp Alingsås

16 studenter från ljusdesignprogrammet vid Tekniska Högskolan har deltagit i en av världens största belysningsworkshoppar som hålls på allmänna platser.

Studenterna arbetade sida vid sida med professionella ljusdesigners från hela världen i en workshop som pågick under sju dagar för att skapa en fem veckor lång utställning av ljusinstallationer i Alingsås. Ljusutställningen lockar 85 000 besökare varje år och organiseras av Alingsås kommun.

Delaktighet i vardagen – ungdomar med och utan funktionsnedsättningar berättar

Forskning har visat att delaktighet i aktiviteter i hemmet, skolan och samhället har ett positivt inflytande på människors hälsa och välbefinnande. För ungdomar med funktionsnedsättning, hur ser deras delaktighet ut i och utanför skolan? Det beslutade sig Frida Lygnegård från forskningsmiljön CHILD på Hälsohögskolan vid Jönköping University att ta reda på genom att låta ungdomar själva svara på detta.

TEXT: KATIE DALROS-BINGHAM | FOTO: KAJSA JUSLIN

Att ge ungdomar en röst för att uttrycka sina åsikter om frågor som rör deras delaktighet i vardagliga aktiviteter har varit en drivande kraft i Frida Lygnegårds avhandling.

– Många studier börjar med ett förutbestämt antagande om hur personer med vissa funktionsnedsättningar fungerar i sin vardag. Min åsikt är att vi borde fråga ungdomarna hur de känner kring de saker de gör i vardagen, resonerar hon.

Frida Lygnegård genomförde sin forskning av svenska ungdomars delaktighet i och utanför skolan inom ramen för forskningsprogrammet LoRDIA, där man följde cirka 1500 skolelever i fyra kommuner i södra och sydvästra Sverige. Detta inkluderade såväl elever utan självrapporterade funktionsnedsättningar, såväl som ungdomar med diagnostiserade funktionsnedsättningar som följde läroplanen för elever med intellektuella funktionsnedsättningar.

I ett noggrant utformat frågeformulär blev eleverna ombedda att själva svara på sin upplevelse av delaktighet i aktiviteter hemma, i skolan och med vänner. De besvarade även frågor om hälsa och familjeliv.

– Frågorna till eleverna hade två dimensioner: för det första frågade vi dem hur ofta de gjorde vissa saker: för det andra frågade vi dem hur viktigt det var för dem att delta i dessa aktiviteter, förklarar Frida Lygnegård.

Data samlades in vid två tidpunkter; när eleverna var 12–13 år och senare när de var 15–16 år, för att se hur och om upplevelsen av delaktighet förändrats över tid.

Resultaten visade att uppfattningen av delaktighet är relativt stabil över tid men att påverkansfaktorerna för delaktighet förändrats.

” Jag såg att vilken typ av funktionsnedsättning en person uppfattar sig ha inte är en avgörande påverkansfaktor för hur de känner kring delaktighet i aktiviteter exempelvis hemma och med kompisar.

– Jag såg att vilken typ av funktionsnedsättning en person uppfattar sig ha inte är en avgörande påverkansfaktor för hur de känner kring delaktighet i aktiviteter exempelvis hemma och med kompisar. Vi kan till exempel inte anta att en tonåring som har autism kommer att känna på ett visst sätt kring att hitta på något med sina vänner eller hjälpa till med hushållsaktiviteter hemma.

Frida Lygnegård såg att det var en kombinerad effekt av flera faktorer, såsom stöd från syskon och hur atmosfären är i familjen, som spelade roll för hur ungdomar skattade sin delaktighet. Hon argumenterar för att vi ska anta ett biopsykosocialt förhållningssätt där vi tar hänsyn dels till kroppsliga faktorer (tex upplevd funktionsnedsättning) men också till personens egen upplevelse i relation till den sociala miljön när vi försöker att förklara ungdomars delaktighet i aktiviteter i och utanför skolan.

– Vi ska inte underskatta vikten av en diagnos, men en diagnos i sig ger inte

alltid tillräcklig information om hur en person fungerar i sin vardag, förklarar hon. Min avhandling visar att effekten av nedsättningen i sig själv är mer uppenbar i skolan, och att insatser för att öka delaktighet bör fokuseras där. Många ungdomar har symtom som ligger under tröskelgränsen för en diagnos och dessa ungdomar kan ändå uppleva delaktighetsinskränkningar. Hur når vi dem? För Frida Lygnegård är svaret enkelt:

– Kan vi fråga dem om de tror att de har en funktionsnedsättning eller om de upplever några svårigheter i sin vardag? Ja! Vi måste fråga ungdomar hur de känner, och vi måste ha större tillit till dem. De har rätt att äga kunskap om frågor som rör dem själva.

Den 26 oktober försvarade Frida Lygnegård framgångsrikt sin avhandling "Participation in and outside school. Self-ratings by Swedish adolescents with and without impairments and long-term conditions" vid Hälsohögskolan i Jönköping, Jönköping University.

SENASTE DISPUTATIONER

Matthias Waldkirch disputerade den 19 oktober med avhandlingen "From Professional Interactions to Relational Work: Investigating Relationships around Non-Family CEOs in Family Firms."

Frida Lyngnegård disputerade den 26 oktober med avhandlingen "Participation in and outside school - Self-ratings by Swedish adolescents with and without impairments and long-term health conditions."

Se kommande disputationer på ju.se/forskning/disputationer

NYA DOCENTER

Ulrika Lindmark är ny docent i oral hälsovård.

Marita Falkmer är ny docent i handikappvetenskap.

Ellen Almers är ny docent i didaktik med inriktning mot naturvetenskap och hållbar utveckling.

Renira Rampazzo Gambarato är ny docent i medie- och kommunikationsvetenskap.

Nya tjänster för Hanna Ståhl och Jenny Dahlkild

Från 1 oktober är Hanna Ståhl tf. vd på Högskoleservice under den tid som rekrytering av ny vd pågår. Samtidigt är Jenny Dahlkild tf. vd under den tid Hanna Ståhl, vd på Jönköping University Enterprise, innehar rollen som tf. vd för Högskoleservice.

Hanna Ståhl är för närvarande vd på Jönköping University Enterprise, JUE, som tillhandahåller pathway-utbildning, som hon har drivit framgångsrikt. JUE har under hennes ledning blivit ett snabbväxande bolag inom

JU. Tidigare har hon bland annat varit Operations Manager på Jönköping International Business School.

Jag är mycket glad att vi kan utse en person från organisationen som har stor kunskap och bred erfarenhet av Jönköping University. Hanna är kompetent, engagerad och

utvecklingsorienterad samtidigt som hon brinner för JU:s verksamhet, sa rektor Agneta Marell.

Om Jenny Dahlkild, som har varit Operations Manager på JUE, säger Agneta Marell:

Jag har stort förtroende för Jenny och är glad att kunna utse henne till tf. vd. Jenny har stor kompetens, och bred kunskap och erfarenhet av både Jönköping University Enterprise och Jönköping University och är driven och engagerad.

Rekryteringsprocessen för ny vd till Högskoleservice fortsätter enligt plan.

Hanna Ståhl

Jenny Dahlkild

NYUTNÄMND PROFESSOR GER NYA PERSPEKTIV PÅ LEDARSKAPSUTVECKLING

Sofia Kjellström har utsetts till professor i Kvalitetsförbättring och ledarskap vid Hälsohögskolan. Hennes forskning handlar om

hur ledare utvecklas och vilken typ av stöd de behöver för att förbättra sig ytterligare. Enligt Sofia Kjellström har ledarskapsforskning ofta fokuserat på ledarens karaktär eller deras specifika handlingar. Hennes forskning uppmuntrar organisationer att fokusera mer på stöd och coaching för ledare genom olika metoder. Dessutom bör detta stöd inte bara involvera den högsta ledaren. En av de stora tendenserna inom ledarskapsutveckling, förklarar Sofia Kjellström, är att arbeta mer kollektivt.

SEASON'S GREETINGS

JÖNKÖPING UNIVERSITY EXECUTIVE TEAM / From left, back row: Dennis Larsson, Dean, School of Health and Welfare / Christian Lind, Chief Finance Officer / Robert Gunnarsson, Vice President for Education / Marie Ernst Bravell, Vice President for Research / Jenny Dahlkild, Acting Dean, Jönköping University Enterprise / From left, front row: Agneta Marell, President / Marie Öhman, Dean, School of Education and Communication / Ingrid Estrada-Magnusson, Chief HR Officer / Jerker Moodysson, Dean, Jönköping International Business School / Hanna Ståhl, Acting CEO, University Services / Lucia Naldi, Internationalisation Advisor / Ingrid Wadskog, Dean, School of Engineering

As this year draws to a close, the JU Executive Team would like to wish everybody a very happy and festive holiday, and all the best for 2019 - the 25th anniversary of JU becoming an independent university!

Many accomplishments have been achieved at JU during 2018 and we would like to share with you some of our favourite recollections of the year.

FAVOURITE MOMENTS OF 2018

"In addition to all the fantastic moments

described by the Deans, I have my favourite moments too: the enthusiastic and heartening involvement of all the schools at JU's Open House in March, the diligent work completed by the schools that contributed to the self-assessment report, and to the development of an extensive quality system. Another extremely significant and stirring moment was the inspiring academic ceremony, when eleven Professors, four Honorary Doctors and 36 PhDs were installed, and prizes were awarded to three, very well-deserved winners.

Agneta Marell, President of Jönköping University

"One of the favourite moments of my year was the 50-year anniversary celebrations of the foundation of the School of Health and Welfare."

Dennis Larsson, Dean of School of Health and Welfare

"A favourite moment was when the CHILD research group was granted 22 million SEK from the Swedish Research Council for the project "Mental health and participation in habilitation services for children and youth with disability". This will create important, new knowledge about participation for children in need of special support."

Marie Öhman,
Dean of School of Education and Communication

"An important moment to remember from 2018 is the start of our first five-year master of science in engineering programme, an important complement to our programme portfolio and the result of close cooperation with our industrial partners."

Ingrid Wadskog,
Dean of School of Engineering

"My favourite moment in 2018 was when I got the phone call from EFMD informing me that JIBS had been awarded a 5-year EQUIS accreditation. With this achievement we consolidate our position as one of the leading business schools in Sweden and beyond."

Jerker Moodysson,
Dean of Jönköping International Business School

"In 2018, 210 students chose to study Pathway Programs at JU and, through the agreement with the triple accredited BI Norwegian Business School, we can now offer more students the chance to study a Pathway education combined with subsequent business programs."

Jenny Dahlkild,
Acting Managing Director of Jönköping University Enterprise

Aktuellt

Mer på gång på
Jönköping University
ju.se/kalendarium

LUCIA

I år anordnar Högskolan för lärande och kommunikation tre luciafiranden.

Det första tillfället är en Luciakonsert i Sofiakyrkan den 12/12 klockan 18:00.

Det andra och tredje sker på Högskolan för lärande och kommunikation den 13/12 i JU-aulan klockan 07:00 respektive 08:00. En Luciakonsert med både traditionella julsånger samt modernare inslag och andra överraskningar väntar.

Missa inte detta tillfälle att uppleva en stämningsfull Luciakonsert!

ANSÖK TILL HÖSTTERMINEN

Fredagen den 15 mars
öppnar webbanmälan till
höstens kurser och program på
antagning.se

JÖNKÖPING UNIVERSITY FYLLER

25 år

2019 fyller Jönköping University 25 år vilket kommer att firas under hela året!

Foto: Samuel Andreasson

HACKATHON 29-30/3

Den 29 mars arrangeras Hackathon för andra året i rad på Jönköping International Business School. Det är ett 24 timmars event med målet att inspirera och låta studenter från både Jönköping International Business School och Tekniska Högskolan testa sina kunskaper och färdigheter genom att utveckla framtidens Tech-lösningar. Projektet drivs av Sigma och frambringar entreprenörsanda samtidigt som det bidrar till regionens fortsatta utveckling.

NY PROGRAM- KATALOG

Den nya program katalogen är här.

I årets programkatalog lyfter vi JU som ett internationellt lärosäte där människor från hela världen möts och personliga historier växer. I budskapet *This is JU* finns vår öppenhet och nyfikenhet. Vi vill med innehållet i katalogen visa JU som en högskola med mångfald av både personligheter och idéer och att vi välkomnar olikheter och kreativitet inom olika områden.

> Läs mer och beställ ditt exemplar på ju.se/katalog

JÖNKÖPING UNIVERSITY

– EN TALANGFABRIK FÖR REGIONEN

Att attrahera talang är en överlevnadsfråga för många företag. Lyckas de inte rekrytera i den takt som krävs för bolagets utveckling, är risken stor att de flyttar företaget. En talang väljer inte enbart en arbetsgivare, den väljer också en plats att bo på. Tack vare Jönköping University har Jönköpingsregionen ett naturligt inflöde av talang. Hur drar vi nytta av det och får fler att stanna i regionen?

TEXT: HELENA NORDSTRÖM | FOTO: PATRIK SVEDBERG

Urbaniseringen är ett faktum och fler söker sig till storstadsregionerna efter examen. I takt med att storstäderna blir mer trångbodda och dyra blir de mellanstora platserna mer intressanta. De här städerna har de senaste åren vässat sitt utbud och kan på riktigt bli ett alternativ till de stora städerna. Det konstaterar professor Charlotta Mellander i min nya bok "Platsmarknadsföring – konsten att attrahera invånare, besökare och investeringar till en plats". Charlotta är professor på Jönköping University och en av Sveriges främsta experter på frågor som handlar om regional tillväxt.

RELATIONER EN NYCKELFAKTOR

För att bolagen i Jönköpingsregionen i framtiden ska kunna rekrytera talang i önskvärd takt, är relationen med högskolan en nyckelfaktor. Vi har redan goda förutsättningar med befintliga samarbeten mellan näringsliv, offentlig sektor och akademi, inte minst med alla de insatser som Science Park Jönköping gör. Men visst kan vi väl göra mer? Och det kräver ansträngningar från båda håll!

Det är en utopi att behålla all talang. En del har siktet inställt på andra orter i Sverige och världen. Bland dessa är uppdraget för oss som bor och verkar i regionen att lämna positiva avtryck. Ge en bra tid i Jönköping så att de i framtiden rekommenderar Jönköping för vänner, förlägger konferenser här, reser tillbaka på weekends och blir goda ambassadörer. I övrigt tycker jag att ambitionen från oss som bor och verkar här ska vara att visa en palett av möjligheter och att skapa många och goda relationer. Det kan handla om allt från att vara mentor och partnerföretag till att vara med och arrangera hackathons och andra samarbetsprojekt med studenter.

VAD KAN TALANGERNA GÖRA?

Vad kan studenter då göra som vill skapa möjligheter i regionen? Jag tror att det i grunden handlar om att vara nyfiken och att våga söka kontakt. Bjuda in till samarbeten, gå på nätverksträffar och engagera sig i sammanhang utanför studentsfären. Regionens näringsliv behöver en påminnelse om att studen-

terna finns och vad de kan bidra med. För de är en vitamininjektion för oss i näringslivet. Vi behöver bara se till att mötas, gå över gränser och se styrkan hos varandra.

Helena Nordström är en av Sveriges främsta platsmarknadsföringsexperter. Redan 2004 begav hon sig till New York för att studera hur Sverige marknadsförs utomlands. Hon har jobbat som marknadschef på Destination Jönköping och grundat Placebrander som årligen utser Sveriges främsta platsmarknadsförare. Helena är TEDx-talaren och författaren som har jobbat med ett 40-tal platser – på lokal, regional och nationell nivå. Helena är baserad i Jönköping.

Me & JU

Me & JU is a magazine from Jönköping University. It is distributed in Sweden, but of course we have international friends within the country as well. Here is a short summary in English for our international staff and partners.

Family relationships on a knife edge

Christmas can be a time when family conflicts rise to the surface. This can be especially true in family businesses where relationships are particularly important. The Centre for Family Enterprise and Ownership (CeFEO) is one of the world's leading research centres within family business and carries out a wide range of research in this field. Kajsa Haag and Hanna Almlöf have studied how the family business is affected when the owners go through a divorce.

Their research shows that few Swedish owners are protected by prenuptial agreements, even though divorce between partners can have major repercussions for a company - both in financial terms and by causing concern to employees, customers and suppliers. The advice is that family business owners should review the consequences of divorce or death in the family, then take legal advice and write the required agreements. Is it wiser to not involve married partners in a family business? Not necessarily. Interviews showed that couples can achieve a real sense of pride from their joint venture and the successes they achieve together.

According to CeFEO director, Mattias Nordqvist, Christmas is a time to transfer shares in the business to the next generation. This has to do with the fact that the end of the fiscal year is so close – but for many it has also become a symbolic gesture.

CHRISTMAS IS FROM THE COUNTRYSIDE

In her blog post on Vertikals.se, Lina Bjerke reminds us that, at Christmas time, Swedish cities need the country's rural areas. Most of us will go to our local supermarkets for Christmas food, shop online for presents or decorations, and switch on the power for advent candelabras. It's time to stop and think about where all these things come from.

Lights and decorations – More than 3 million Swedish households buy Christmas trees. Even more buy other ornamental greenery for this time of year. Around 50 percent of growers of so-called 'other perennial plants', which includes Christmas trees, reside in the Swedish countryside. Although most advent stars are lit in cities, the electricity used to do so requires energy production. Nuclear and wind energy is produced using large rural areas, and let's not forget that it is those employed in the countryside who manage and distributed the energy to the cities.

Christmas food and drink – Christmas ham, milk for porridge, eggs for omelettes and flour for saffron buns – much of this comes from the countryside. For example, of the 89 municipalities producing slaughter pigs, 43 are based in rural areas. A rise in micro-breweries in metropolitan municipalities means that alcoholic drinks are being produced nearer to large markets, but rural municipalities still boast many producers of mulled wine, beer and soft drinks - Hällefors and Sollefteå are two examples. Rural suppliers produce a significant amount of Christmas baked goods. More than 30 percent of people employed in gingerbread production work in rural municipalities.

Gift wrapping - More than a third of all employed in gift paper production are employed in one of Sweden's rural municipalities. As for gift ribbons and string, more than 80 percent of those employed in the production are employed in a rural municipality.

Turn to page 8 to see maps detailing where in the country the items mentioned are produced.

INCREASED EQUALITY WITHIN THE HOUSEHOLD CREATES MORE 'MUMPRENEURS'

In a joint project from the School of Education and Communication and Jönköping International Business School, researchers Helene Ahl, Magdalena Markowska and Lucia Naldi are looking into the rise of 'mumpreneurs' in Sweden. A 'mumpreneur' is a woman who has started up a business while she has children aged 0-8 years.

The project is looking at what drives Swedish women, who can benefit from institutional arrangements that support work-family balance, such as parental leave, flexible work hours, and subsidised child care, to start their own business.

A quantitative analysis shows that while unemployment or immigrant status makes it more likely that mothers start their own business, the most important

factor is the amount of parental leave taken by their partners. Thus, a non-gendered division of roles within the household paves the way for women's entrepreneurship.

GUEST COLUMNIST HELENA NORDSTRÖM

"JÖNKÖPING UNIVERSITY – A TALENT FACTORY FOR THE REGION"

Attracting talent is a key survival issue for companies if they want to develop. But talent doesn't just choose an employer, it also chooses a place to live. Thanks to Jönköping University, the Jönköping region has an influx of talent into the region, but how do we get it to stay?

As big cities become more crowded and expensive, medium-sized cities become serious alternatives for graduates. If companies in the Jönköping region want to recruit talent, their relationship with the university is a key factor. We already have good opportunities for collaboration between industry, the public sector and academia, but we could do more, and this requires effort from both sides. Not all talent will stay and so they must leave with a good impression of the city if we want them to recommend it to their friends or return for business or leisure. Those of us who live and work in the region need to showcase the opportunities on offer here and create good relationships with students, for example through mentorship or joining hackathons.

Students who want to create opportunities here need to be curious, attend networking meetings and collaborate outside the student sphere. They are a vitamin injection for us in business and they need to remind us that they are here!

Helena Nordström

NEWS

Forte has given 28 million SEK to two different research projects at the School of Health and Welfare.

1.6 million SEK to Ida Karlsson, PhD at the Institute of Gerontology for a project on the correlation between body mass index and age-related diseases. Over 26 million SEK has been awarded to Professor Sofia Kjellström's project at Jönköping Academy to develop co-production in health and social care.

An engineering inspiration day for study counsellors from secondary and upper secondary schools was organised by the School of Engineering and regional companies.

The day took place at Gro360 and was intended to provide study counsellors with an insight into today's engineering profession so that they can inform students – above all girls – about applying for technical education and engineering careers.

The School of Health and Welfare's building celebrated its 50 year anniversary in October.

The festivities included a gala dinner and party at Campus Arena on Wednesday 24th October followed by a mingel for special guests the next day in the school's entrance hall on that included an entertaining lecture by Pelle Sandstrak.

Jönköping University's president, Agneta Marell is to be an external board member of Hanken Swedish Business School in Finland.

The board is Hanken's highest decision-making body and consists of ten members: five internal, four external and one student representative. External board members are elected by a university colleges committee.

Boas Festas

iyi tatiller

oge ekele nke afo

节日的祝福

Julhälsningar

كُلَّ عامٍ وَأَنْتُمْ بِخَيْرٍ

Buone feste

Fijne feestdagen

Frohe Feiertage

SEASON'S GREETINGS

and a Happy New Year!

